

PLEASE NOTE! THIS IS PARALLEL PUBLISHED VERSION / SELF-ARCHIVED VERSION OF THE OF THE ORIGINAL ARTICLE

This is an electronic reprint of the original article.

This version *may* differ from the original in pagination and typographic detail.

Author(s): Autio, Kirsi

Title: Elämä ei ole aina cavaa, mutta onneksi on KAVA – Ratkaisuja kansainvälisten osajien työllistämiseen Itä-Suomessa

Version: final draft

Please cite the original version:

Autio, K. (2022). Elämä ei ole aina cavaa, mutta onneksi on KAVA – Ratkaisuja kansainvälisten osajien työllistämiseen Itä-Suomessa. Pulssi-portaali 3.10.2022.

<https://karelia.fi/2022/10/elama-ei-ole-aina-cavaa-mutta-onneksi-on-kava-ratkaisuja-kansainvalisten-osajien-tyollistamiseen-ita-suomessa>

HUOM! TÄMÄ ON RINNAKKAISTALLENNE

Rinnakkaistallennettu versio *voi* erota alkuperäisestä julkaistusta sivunumeroiltaan ja ilmeeltään.

Tekijä(t): Autio, Kirsi

Otsikko: Elämä ei ole aina cavaa, mutta onneksi on KAVA – Ratkaisuja kansainvälisten osajien työllistämiseen Itä-Suomessa

Versio: final draft

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Autio, K. (2022). Elämä ei ole aina cavaa, mutta onneksi on KAVA – Ratkaisuja kansainvälisten osajien työllistämiseen Itä-Suomessa. Pulssi-portaali 3.10.2022.

<https://karelia.fi/2022/10/elama-ei-ole-aina-cavaa-mutta-onneksi-on-kava-ratkaisuja-kansainvalisten-osajien-tyollistamiseen-ita-suomessa>

Elämä ei ole aina cavaa, mutta onneksi on KAVA – Ratkaisuja kansainvälisten osaajien työllistämiseen Itä-Suomessa

Kontekstilla on merkitystä, kun puhutaan työllistymisestä. Miten sinä työllistyisit asiantuntijatehtäviin maassa, jonka kieltä et osaa? Miten työllistyisit, jos työpaikoista olisi kilpailua ja työnantajat painottaisivat kielitaidon lisäksi maan sisällä kerättyä työkokemusta ulkomailla hankitun koulutuksen ja osaamisen sijaan? Miten vakuuttaisit työnantajat tietotaidostasi?

Sosiaalinen ja kulttuurinen konteksti vaihtuu maahanmuuton yhteydessä. Työllistymisen näkökulmasta merkitykselliseksi nousee muuttajan kannalta yllättäviä asioita ja osa aiemmin hankitusta koulutuksesta ja osaamisesta mitätöityy uudessa ympäristössä. Moni Suomeen muuttaneista korkeakoulutetuista osaajista ei ajatellut työuransa alussa, että merkittäväksi työllistymisen portinvartijaksi voisi muodostua niinkin tuntematon ja maailman mittakaavassa erikoinen asia kuin suomen kieli.

Kun työllistymisen kontekstina on Itä-Suomi

Maahanmuuttaneiden työllistyminen Suomessa poikkeaa negatiivisesti suomalaistaustaisten työllistymisasteesta. Eroja on myös siinä, tarkastellaanko pääkaupunkiseutua vai harvaanasuttuja alueita. MOKOMA-hankkeessa lähdettiin ratkomaan Itä-Suomen harvaanasuttujen alueiden työllisyyden kohtaanto-ongelmien yhtä osa-alueita: alueella asuvien korkeakoulutettujen maahanmuuttaneiden työllistämiseen vaikuttavia tekijöitä. Monipaikkainen valmennus asiantuntijatehtäviin korkeasti koulutetuille maahanmuuttaneille -hanke (2020–2022) toteutettiin Karelia- ja Savonia-ammattikorkeakoulujen sekä Itä-Suomen yliopiston yhteistyönä. Hanke toteutettiin opetus- ja kulttuuriministeriön jatkuvan oppimisen erityisavustuksella.

Harvaanasuttu alue viittaa maantieteellisesti laajaan, mutta vähäväkiseen alueeseen. Koimme tärkeäksi yhdistää kahden maakunnan korkeakoulujen maahanmuuttotyön ja S2-opetuksen osaamisen, tekijät ja kohderyhmän. Pohjois-Karjalassa ja Pohjois-Savossa korkeakoulutetut maahanmuuttaneet kamppailevat hyvin samankaltaisten työllistymiseen

liittyvien kysymysten kanssa. Kansainvälisiä suuria yrityksiä on alueilla verrattain vähän, joten työelämässä tarvitaan usein suomen kielen taitoa. Alueilla on paljon pieniä ja keskisuuria yrityksiä, joiden resurssit palkata uusia työntekijöitä ovat rajalliset. Korkeasti koulutetuilla osaajilla on monipuolista osaamista, mutta ei verkostoja, ja kokemuksen saaminen Suomessa koulutusta vastaavissa työtehtävissä on vaikeaa. Kotoutumiskoulutuksen aikainen suomen kielen oppiminen ja siihen kytkeytyvät työelämäharjoittelut tapahtuvat usein ympäristöissä, joissa työtehtävissä pärjää vähäisillä suomen kielen taidoilla. Asiantuntijat pääsevät kotoutumisen aikana harvoin tutustumaan oman alansa työpaikkoihin.

Korkeasti kouluttautuneiden työllistymisen esteet työllistymisen mahdollistavien pääomien näkökulmasta

Korkeasti koulutetuilta osaajilta kysyttiin hankkeen aikana työllistymisen ongelmista ([Jarovaja 2022](#)). Heidän nimeämiään työllistymisen esteitä voidaan tarkastella Tomlinsonin nimeämien viiden työllistymismahdollisuuksiin vaikuttavan pääoman avulla ja siten tehdä näkyviksi yksilön työllistymiseen liittyvien pääomien sidoksisuus suhteessa ympäristöön ([Nikander, Hannula & Rantanen 2021, 57–58](#)). Kokemuksista käy ilmi, kuinka korkeasti koulutettujen saavutettu **inhimillinen pääoma** (koulutuksen ja työkokemuksen kautta saavutettu osaaminen) kyseenalaistuu ja "markkina-arvo" katoaa Suomeen muutettaessa. Työllistymisen kannalta keskeinen sosiaalinen pääoma rakentuu verkostoissa, jotka nousevat keskeisiksi tekijöi. **Sosiaalinen pääoma** tulee näkyviin muiden hyväksynnän kautta: nähdäänkö Suomeen muuttanut henkilö korkeakoulutettuna ammattilaisena vai asemoidaanko hänet ensisijaisesti maahanmuuttajan kategoriaan, ja siten usein autettavaksi ja huonosti suomea osaavaksi? Asemoinnin ja kategorisoinnin kautta ympäristö sekä mahdollistaa että evää verkostosuhteiden rakentumisen.

Kulttuurinen pääoma viittaa siihen, miten toimitaan ja miten tunnistaa hyväksyttävän toiminnan ja pelisäännöt. Tämä tulee esille muun muassa siinä, miten työnhakija tuntee tai ei tunne suomalaisia rekrytointikäytäntöjä ja -kanavia sekä niihin sisäänrakennettuja odotuksia. **Identiteettipääoma** tulee osaajien kokemuspuheessa esiin oman osaamisen ja vahvuuksien kuvaamisen haasteena ja toisaalta siinä, miten ohjauksen tuella identiteettipääoman voikin ottaa uudella tavalla

käyttöön. **Psykologinen pääoma** on monilla koetuksella osaamisen ”nollaamisen”, työttömyysjaksojen ja työllistymisen esteiden edessä. Keskeinen merkitys onkin psykologisella tuella ja ohjauksella, vertaisryhmällä ja onnistumisen kokemuksilla esimerkiksi harjoittelun kautta.

Ratkaisuna KAVA – asiantuntijatehtäviin valmentava koulutus kansainvälisille osaajille

MOKOMA-hankkeessa suunniteltiin ja pilotoitiin KAVA – asiantuntijatehtäviin valmentava koulutus kansainvälisille osaajille, joka edistää korkeakoulutettujen maahanmuuttaneiden työllistymistä koulutusta vastaaviin tehtäviin Itä-Suomessa. Koulutuksen kehittämisessä huomioitiin myös työnantajien toiveita ja näkökulmia, ja sen suunnittelu lähti liikkeelle todetusta tarpeesta korkeakoulutettujen maahanmuuttaneiden keskuudessa.

KAVA-koulutus yhdistää uravalmennuksen suomi toisena kielenä - opetukseen. Koulutuksen keskeinen tavoite on ollut mahdollistaa työharjoittelu omaa asiantuntemusta vastaavissa tehtävissä Suomessa. Koulutus tukee ja rohkaisee suomen kielen käyttöön työkontekstissa, avaa suomalaisia rekrytointikäytäntöjä asiantuntijatehtävissä eri aloilla, tukee henkilökohtaisia urasuunnittelutaitoja osaamisen, ei niinkään ammatin näkökulmasta ja tarjoaa konkreettisia verkostoitumisen ja omaan alaan tutustumisen mahdollisuuksia.

KAVA-koulutus edisti kansainvälisten osaajien työllistymistä Itä-Suomessa

Hankkeen aikana KAVA-koulutus pilotoitiin kaksi kertaa 30 opintopisteen kokonaisuutena. Koulutukseen haki vajaat 100 korkeasti koulutettua maahanmuuttanutta, joista koulutuspilotteihin valittiin yhteensä 41 opiskelijaa. Koulutuksen suoritti kokonaisuudessaan 26 opiskelijaa, joista 10 oli työllistynyt hankeaikana asiantuntijatehtäviin, pääasiassa määräaikaisiin työsuhteisiin. Tutkintokoulutuksen aloitti 8 koulutuksen suorittanutta, joista 6 aloitti korkeakoulututkinnon Suomessa. Suurin osa myös opiskeli suomenkielisessä tutkintokoulutuksessa. Hankeaikana yksi koulutukseen osallistuneista perusti oman alansa yrityksen ja työllistää tällä hetkellä itse itsensä. Lähes kaikkien koulutukseen osallistuneiden

elämäntilanne oli muuttunut, kun koulutuksen päättymisestä oli 4–12 kuukautta. Muutamalla opiskelijalla oli tilanne suurin piirtein sama kuin ennen koulutusta tai jatkosuunnitelmat ja pyrkimykset eivät olleet vielä todentuneet käytännössä. Osallistujat itse avaavat muutosta [Miten työelämän asiantuntijatehtäviin valmentava koulutus on muuttanut maahanmuuttajien elämää](#) -podcastissa.

KAVA-koulutukseen osallistuneet ja koulutuksen suorittaneiden tilanne syyskuussa 2022.

Toisaalta koulutuksen keskeyttämisprosentti oli piloteissa varsin suuri, etenkin toisessa toteutuksessa. Koulutus ei soveltunut päivätöissä käyville, vaikka hakuvaiheessa opiskelijat olivat arvioineet pystyvänsä yhdistämään työn ja opiskelun. Erityisesti tutkimusta tekevät tohtorit, jotka toivoivat laajentavansa työllistymismahdollisuuksiaan Suomessa, näkyivät joukkona, jonka oli vaikeaa yhdistää intensiivinen työ läsnäoloa vaativaan opiskeluun. Kolme opiskelijaa keskeytti koulutuksen siirtyäkseen toisen asteen ammatilliseen koulutukseen tai työvoimakoulutukseen. Muista syistä keskeyttäneitä oli lopulta varsin vähän.

Verkojulkaisusarja kokoaa vinkit kansainvälisten osaajien työllistämisen edistämiseen

Koulutuksen tulokset korkeasti koulutettujen maahanmuuttaneiden työllistämisen edistämiseksi Itä-Suomessa ovat kiistattomat.

Haluammekin jakaa hankeaikana tekemiämme havaintoja, ajattelua ja pedagogiikkaa kehitetyn koulutuksen taustalla. Tämä artikkeli käynnistää verkkojulkaisusarjan, jossa avataan eri näkökulmista KAVA-koulutuksen toteutuksen ratkaisuja ja niiden merkitystä osallistujien oppimiseen, urasuunnitteluun ja työllistymiseen.

Syksyllä 2022 julkaistavissa verkkoartikkeleissa tullaan käsittelemään muun muassa seuraavia teemoja:

- yhteisopettajuuden hyötyjä suomen kielen opetuksessa
- monipaikkaisuus verkkokoulutuksen sijaan
- digioppiminen ja verkko-oppimisen kehittäminen
- asiantuntijaharjoittelu ja työelämäyhteistyön merkitys
- kielivalmennus harjoittelun aikana
- opiskelijan toimijuuden muutos valmennuksen aikana.

Lisäksi julkaisemme syksyn aikana joukon lyhytvideoita sekä uraohjauksen että suomi toisena kielenä kielen -opetuksen käyttöön.

Tavoitteena on juurruttaa KAVA-koulutusmalli osaksi Karelia- ja Savonia-ammattikorkeakoulujen sekä Itä-Suomen yliopiston koulutustarjontaa. Koulutus mahdollistaa sujuvammat polut työelämään niin alueelle muuttaneille osaajille kuin korkeakoulujen kansainvälisistä tutkinto-ohjelmista valmistuneille opiskelijoille.

Kirjoittaja:

Kirsi Autio, MOKOMA-hankkeen projektipäällikkö, lehtori, Karelia-ammattikorkeakoulu

---

Lähteet:

Jarovaja, A. 2022. [KAVA-koulutus auttaa ratkaisemaan maahanmuuttajien työllistymisen ongelmia](#). Verkkojulkaisu. Pulssi-portaali. Karelia-ammattikorkeakoulu. [23.8.2022]

Jarovaja, A. 2022. [Miten työelämän asiantuntijatehtäviin valmentava koulutus on muuttanut maahanmuuttajien elämää.](#) Podcast. Pulssi-portaali. Karelia-ammattikorkeakoulu. [9.6.2022]

Nikander, L., Hannula, H. & Rantanen, O. 2021. Uraohjauksen rakenteiden ja mallien yhteiskehittäminen työllistymispääomien viitekehyksessä.

Teoksessa Isosuo, T., Karttunen, M. & Komonen, K. (toim.) Hyvä, parempi, paras tulevaisuuden uraohjaus. Käytännön kokeilut ja suositukset. XAMK kehittää 163. Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu.

Mikkeli. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-344-366-2>